

***PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY
W OLSZTYNIE***

***RAPORT
O STANIE SANITARNYM
ROK 2016***

CZĘŚĆ: A – POWIAT GRODZKI - OLSZTYN

*Opracowali: Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Olsztynie
Pod kierunkiem: Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie*

Olsztyn 2017 r.

I. WSTĘP

Szanowni Państwo

Mam przyjemność przedstawić raport o stanie sanitarno – higienicznym powiatu olsztyńskiego. Zawiera on zadania i problemy zdrowotne, nad którymi jako instytucja powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego sprawuje nadzór Państwowa Inspekcja Sanitarna. Sprawujemy nadzór nad warunkami środowiska, warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami, higieny w zakładach pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, nad warunkami higieniczno-sanitarnymi obiektów użyteczności publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów, w których udzielane są świadczenia zdrowotne.

Szeroki zakres prowadzonego nadzoru skierowany jest na ochronę zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, a także służy zapobieganiu powstawania chorób, zwłaszcza chorób zakaźnych i zawodowych. Do obowiązków Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy również szeroki zakres działalności oświatowo – zdrowotnej i promocji zdrowia, realizowany poprzez programy ogólnopolskie, wojewódzkie, a także lokalne.

Mam nadzieję, że raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podejmowania działań, które pozwolą na dalszą poprawę stanu zdrowia publicznego w naszym powiecie. Liczę też, że raport przyczyni się do lepszego poznania zadań, jakie na rzecz zdrowia publicznego wykonuje Państwowa Inspekcja Sanitarna.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Olsztynie

Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2016 r.

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie realizowali ustawowe zadania mające na celu ustalenie stanu faktycznego i jego zgodności z obowiązującymi wymaganiami higienicznymi i zdrowotnymi.

W 2016 r. **skontrolowano 3089 podmiotów** spośród 6758 objętych nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie.

W ciągu roku przeprowadzono w nadzorowanych obiektach **4738 kontroli**. Ponadto przeprowadzono **1175 dochodzeń** epidemiologicznych, rozpatrzono **215 wniosków** ludności o interwencję. Liczba wniosków o interwencję zmniejszyła się w odniesieniu do 2015 r.

Wykorzystanie materiału kontrolnego w działalności administracyjnej i egzekucyjnej w 2016 r. przedstawiało się następująco:

- wystawiono **837** decyzji merytorycznych (postępowanie represyjne),
- wystawiono **1094** decyzje o opłacie za czynności kontrolne, podczas których stwierdzono naruszenie wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- nałożono **240** mandatów na sumę **55.900,00 zł**,
- nałożono 5 kar pieniężnych na kwotę **110.000,00 zł**.

Ponadto wydano **909 decyzji** na wniosek podmiotów, wynikających z zadań ustawowych (na przeprowadzenie ekshumacji, decyzje o zatwierdzeniu/wykreśleniu zakładów spożywczych i tzw. alkoholowe, o spełnieniu wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą, o zatwierdzeniu środków transportu, o uznaniu choroby zawodowej itp.) oraz szereg opinii i innych dokumentów.

Szczegółowa analiza stanu sanitarno-epidemiologicznego jest przedstawiona przez poszczególne komórki organizacyjne PSSE w 2 częściach:

A. Dotyczącej powiatu grodzkiego - Olsztyn

B. Dotyczącej pozostałych miast i gmin powiatu olsztyńskiego

Zarówno działania oświatowe, zadania wynikające z zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, materiał kontrolny nadzoru bieżącego jak i wyniki badań laboratoryjnych mają zastosowanie w realizacji przedsięwzięć profilaktycznych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa sanitarnego powiatu olsztyńskiego.

II. Charakterystyka miasta i powiatu olsztyńskiego.

Powiat olsztyński leży w centralnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Zajmuje powierzchnię 2.926 km²; jest największy obszarowo w województwie i trzeci co do wielkości w kraju. Obszar ten cechuje nagromadzenie terenów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, które stanowią o jego atrakcyjności przyrodniczej. Powiat olsztyński liczy 297374 mieszkańców. Należą do niego:

- Olsztyn - największe miasto i stolica województwa warmińsko - mazurskiego, powiat grodzki Olsztyn, stolica powiatu ziemskiego olsztyńskiego. Miasto Olsztyn jest jednym z najpiękniejszych miast Polski, leży w dolinie rzeki Łyny. Ponadto przez miasto przepływają dwie inne rzeki: Wadąg i Kortówka. W swych granicach

administracyjnych ma 11 jezior, wiele mniejszych akwenów wodnych, a także duży zwarty kompleks lasu miejskiego. Miasto zajmuje obszar 88,33 km². Z ogólnej powierzchni miasta jeziora i rzeki zajmują 9,9%, a lasy i zadrzewienia 22,7%. Lasy, parki, jeziora i łąki mają bezpośredni wpływ na atrakcyjność zamieszkania w Olsztynie i powiecie i niewątpliwie są jednym z czynników decydujących o jakości życia.

- Powiat olsztyński obejmuje obszarem 12 gmin, w tym 5 miejsko-wiejskich tj.: Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Jeziorany, Olsztynek i 7 wiejskich: Dywity, Jonkowo, Gietrzwałd, Kolno, Purda, Stawiguda i Świątki.

STRUKTURA POWIATU OLSZTYŃSKIEGO

Wyszczególnienie		Powierzchnia Powiatu	Dane demograficzne		
			Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
A	Powiat grodzki – miasto Olsztyn	88 km²	173.599	80.753	92.846
B	Pozostałe miasta i gminy powiatu olsztyńskiego:	2.838 km²	123.775	61.176	62.599
Razem: Powiat olsztyński (A + B)		2.926 km²	297.374	141.929	155.445

Źródło danych: Urząd Statystyczny w Olsztynie. Dane demograficzne – Ludność. Stan i Struktura w Przekroju Terytorialnym. Stan w dniu 30.06.2016 r.

III. Ocena stanu sanitarno-higienicznego część A – powiat grodzki Olsztyn

W 2016 r. na terenie miasta Olsztyn skontrolowano **1900** podmiotów spośród 4054 objętych nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie.

W ciągu roku przeprowadzono w nadzorowanych obiektach **2794** kontrole, rozpatrzono **159** wniosków ludności o interwencję. Liczba wniosków ludności o interwencję w odniesieniu do 2015 r. utrzymała się na zbliżonym poziomie. Wykorzystanie materiału kontrolnego w działalności administracyjnej i egzekucyjnej w 2016 r. przedstawiało się następująco:

- wystawiono **464** decyzje merytoryczne (postępowanie represyjne),
- wystawiono **644** decyzje płatnicze,
- nałożono **139** mandatów na sumę: **33.750,00 zł**,
- nałożono 5 kar pieniężnych na kwotę **110.000,00 zł**.

Ponadto wydano **514 decyzji na wniosek podmiotów**, wynikających z zadań ustawowych (na przeprowadzenie ekshumacji, decyzje o zatwierdzeniu zakładów spożywczych i tzw. alkoholowe, o spełnieniu wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą, o zatwierdzeniu środków transportu, o uznaniu choroby zawodowej itp.) oraz szereg opinii i innych dokumentów.

Szczegółowa analiza stanu sanitarno-epidemiologicznego jest przedstawiona przez poszczególne komórki organizacyjne PSSE.

1. SEKCJA EPIDEMIOLOGII

Zadania

- Stały nadzór, koordynacja i realizacja szczepień ochronnych w powiecie.
- Sporządzanie ocen i analiz dotyczących wykonawstwa szczepień ochronnych w powiecie.
- Sporządzanie zamówień i dystrybucja szczepionek do terenowych punktów szczepień.
- Nadzór nad transportem i prawidłowym przechowywaniem szczepionek (łańcuch chłodniczy, zachowanie daty ważności).
- Nadzór nad stanem sanitarno-higienicznym oraz przestrzeganiem procedur p/epidemicznych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.
- Działalność w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych przewodu pokarmowego.
- Działalność p/epidemiczna w zakresie schorzeń przenoszonych poprzez przerwanie ciągłości tkanek.
- Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną na mocy porozumienia.

Liczba obiektów nadzorowanych (wg ewidencji) – 537. Przeprowadzono w roku 2016 – 435 kontroli, w tym 41 w punktach szczepień.

Bieżące kontrole sanitarne w placówkach służby zdrowia prowadzone były w oparciu o roczny harmonogram kontroli oraz dodatkowo w zależności od wyników poprzednich kontroli lub aktualnych problemów i potrzeb. Zakres kontroli obejmował bieżący stan sanitarno-techniczny, przestrzeganie procedur p/epidemicznych oraz wykonawstwo szczepień zgodnie z kalendarzem szczepień ochronnych.

Stan sanitarno-techniczny placówek służby zdrowia ulega poprawie, w roku 2016 przeprowadzono modernizację i/lub rozbudowę obiektów:

- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Olsztyn, ul. Żołnierska 18
- Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego Olsztyn ul. Wojska Polskiego 37
- Uniwersytecki Szpital Kliniczny Olsztyn ul. Warszawska 30

Na terenie miasta Olsztyn zarejestrowano 16 nowych podmiotów leczniczych.

Podstawą działań podejmowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie w roku 2016 były zgłoszenia o podejrzeniach lub rozpoznanych przypadkach chorób zakaźnych i zakażeń oraz zgłoszenia dodatnich wyników badań w kierunku czynników chorobotwórczych. Działania te polegały przede wszystkim na ustaleniu źródła zakażenia, mechanizmów, które umożliwiły transmisję czynników chorobotwórczych, dróg, którymi się przenosiły, a także ustalenia osób z kontaktu, które były narażone na zakażenie lub zachorowanie. Celem prowadzonych dochodzeń było zapobieżenie rozprzestrzenianiu się chorób, objęcie nadzorem epidemicznym i lekarskim osób chorych i narażonych na zakażenie.

Analizując sytuację epidemiologiczną miasta Olsztyn za rok 2016 w zakresie zatruc i zakażeń pokarmowych obserwowana jest tendencja spadkowa. Spośród wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych dominującymi są zakażenia o etiologii wirusowej wywołane przez rotawirusy. Zmniejszyła się liczba zachorowań na ospę wietrzną, nagminne zapalenie przyusznicy. Wzrosła liczba zachorowań na zapalenie opon mózgowych i mózgu oraz boreliozę. Nie zarejestrowano przypadków wirusowego zapalenia mózgu przenoszone przez kleszcze. W 2016 r. na terenie miasta Olsztyna obserwowany jest wzrost liczby zachorowań na gruźlicę, głównie u osób młodych, pracujących zawodowo, bezdomnych oraz osób starszych o niskim statusie społecznym i niedostatecznych warunkach bytowych.

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania stanowią poważny problem zdrowia publicznego. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił znaczny wzrost zachorowań na grypę. Zmniejszyła się liczba pogryzień przez zwierzęta i tym samym liczba osób szczepionych przeciwko wściekliznie.

Zwiększyła się liczba zachorowań na krztusiec, płonicę, różyczkę. Wzrosła liczba chorób szerzących się drogą krwi w tym wirusowe zapalenie wątroby typu C, nowo wykrytych zakażeń HIV oraz liczba zachorowań przenoszonych drogą płciową.

Śmiertelność z powodu chorób zakaźnych jest niska. W roku 2016 odnotowano cztery zgony, których przyczyną były: grypa AH1N1, posocznica i neuroinfekcje.

Program szczepień ochronnych w Polsce opracowywany jest na podstawie badań stanu uodpornienia populacji i w zależności od sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w kraju i na świecie. Uwzględnia on również sugestie Światowej Organizacji Zdrowia, które zawierają programy eradykacji chorób zakaźnych realizowanych przez większość krajów świata. Celem programów jest zredukowanie liczby zachorowań i zgonów z powodu chorób zakaźnych poprzez zaszczepienie przeciw tym chorobom wszystkich dzieci. Dzięki realizacji programów profilaktycznych od 1989 r. nie notuje się zachorowań na poliomyelitis.

W grupie szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży poniżej 20 lat przeprowadza się szczepienia przeciw: WZW typu B, gruźlicy, błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis, odrze, śwince, różyczce, Haemophilus influenzae typu B.

W grupie osób szczególnie narażonych na zakażenie stosuje się szczepienia obowiązkowe przeciw ospie wietrznej oraz zakażeniom Streptococcus pneumoniae, wściekliznie, tężcowi, błonicy, gruźlicy, WZW typu B oraz w sytuacjach zagrożenia epidemicznego przeciwko durowi brzuszemu.

Podobnie jak w latach poprzednich tak i w roku 2016 realizacja Programu szczepień ochronnych była wysoka, dla większości szczepień obowiązkowych osiągnięto prawie 100% poziom zaszczepienia. Wymaganego 95% poziomu zaszczepienia nie udało się osiągnąć dla szczepień ochronnych przeciw odrze, śwince i różyczce u dzieci w drugim roku życia.

Osiągnięta odporność populacyjna na choroby objęte szczepieniami pozwoliła na utrzymanie liczby zachorowań na poziomie minimalnym.

Uzasadnione przypadki niezaszczepienia dzieci wiązały się z potwierdzonymi przez lekarzy specjalistów trwałymi lub okresowymi przeciwwskazaniami zdrowotnymi do szczepień, z opóźnieniami z powodu dłuższych pobyków za granicą, a także zmianą miejsca zamieszkania rodzin i brakiem informacji o tym fakcie w macierzystych przychodniach, które nie miały możliwości przekazania kart szczepień do placówek w nowych miejscach zamieszkania.

Nieuzasadnione odstępstwa od szczepień najczęściej wynikały z postawy rodziców, którzy nie podali istotnego powodu odmowy. W stosunku do tych rodziców PPIS wszczął w 2016 r. postępowania egzekucyjne - wystawiono 20 upomnień oraz 4 tytuły wykonawcze (sprawy prowadzone są przez Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, działającego z upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego).

Niezależnie PPIS kontynuował intensywny nadzór nad szczepieniami p/tężcowi. Placówki medyczne udzielające pierwszej pomocy po zranieniu (głównie izby przyjęć, SOR, poradnie chirurgiczne) przekazywały systematycznie do PSSE listy osób zaszczepionych pierwszą dawką anatoksyny p/tężcowej, które po weryfikacji przekazywane były do punktów szczepień w POZ celem kontynuacji szczepień. W roku sprawozdawczym uodporniono p/tężcowi 1958 osób w całym powiecie olsztyńskim.

Sekcja epidemiologii ściśle współpracuje z Inspekcją Weterynaryjną w zapobieganiu i zwalczaniu chorób odzwierzęcych. W 2016 r. przekazano 304 meldunki dotyczące obserwacji zwierząt w związku z pokąsaniem ludzi.

2. SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ

Zadania

- Nadzór nad zaopatrzeniem ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.
- Ocena bezpieczeństwa zdrowotnego wody. Kontrola jakości wody przeznaczonej do spożycia oraz nadzór nad obiektami służącymi do zaopatrzenia ludności w wodę.
- Wydawanie ocen higienicznych dotyczących materiałów kontaktujących się z wodą.
- Pozyskiwanie od przedsiębiorstw wodociągowych wyników badań jakości wody przeprowadzanych w ramach kontroli wewnętrznej.
- Nadzór nad stanem sanitarnym pływalni i basenów kąpielowych.
- Pozyskiwanie od zarządzających pływalniami wyników badań wody prowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem.
- Nadzór nad właściwym przygotowaniem miejsc zabaw dla dzieci z uwzględnieniem badań parazytologicznych piasku z wybranych piaskownic miejskich.
- Opiniowanie zgłaszanych imprez masowych.
- Nadzór nad stanem sanitarnym środków transportu publicznego.
- Ocena jakości wody ciepłej pod kątem obecności bakterii Legionella w szpitalach, hospicjach (zakładach opieki paliatywnej) i zakładach opiekuńczo-leczniczych.
- Nadzór nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi tj. przechowywaniem, transportem i ekshumacją.
- Prowadzenie monitoringu jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli w okresie letnim.
- Wzmoczony nadzór nad bazą noclegową miasta w sezonie turystycznym – kontrole hoteli, pensjonatów, przystani wodnych, pól namiotowych.
- Podejmowanie działań w celu zapobiegania, likwidacji lub minimalizowania nieprawidłowości sanitarno- higienicznych w obiektach użyteczności publicznej.
- Rozpatrywanie podań o interwencję wnoszonych przez obywateli, w szczególności pod względem zagrożeń zdrowotnych występujących w środowisku mieszkalnym np. zawilgocenie i zagrzybienie lokali mieszkalnych.
- Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną na mocy porozumienia oraz z innymi organami w sprawach sanitarnych.

W ewidencji sekcji znajdują się 1064 obiekty. Nadzorem w 2016 r. objęto:

- obiekty użyteczności publicznej – 422,
- wodociągi – 5,
- kąpieliska – 5.

Wodociąg publiczny miasta Olsztyna pracował w oparciu o 5 stacji uzdatniania wody, których stan techniczny nie budził zastrzeżeń. Jakość wody w wodociągu miejskim była systematycznie nadzorowana poprzez badanie próbek wody pobieranych co miesiąc w ramach nadzoru organu oraz na podstawie wyników otrzymywanych od producenta, wykonywanych w ramach kontroli wewnętrznej.

W 2016 r. z uwagi na zanieczyszczenie mikrobiologiczne wody bakteriami grupy coli okresowo wyłączone z eksploatacji były: suw Kortowo, suw Jaroty i suw Zachód. Funkcję wyłączonej stacji, do czasu doprowadzenia przekroczonych parametrów do obowiązujących norm, przejmowały pozostałe stacje zaopatrujące Olsztyn w wodę. Zastrzeżeń nie budziła jakość wody z 6 źródeł czerpalnych znajdujących się na terenie Starego Miasta, przy ul.

Żołnierskiej i ul. Kapitańskiej. W sezonie turystycznym woda ze źródeł przebadana była 3-krotnie.

Reasumując należy stwierdzić, że pomimo awarii na stacjach uzdatniania, woda dostarczana mieszkańcom Olsztyna przez PWiK Sp z o.o. zarówno pod względem mikrobiologicznym jak i fizykochemicznym odpowiadała wymaganiom sanitarnym zawartym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2015 r., poz.1989). Znajdujące się na terenie miasta Olsztyna wodociągi lokalne również dysponowały wodą odpowiadającą wymaganiom sanitarnym.

Kontrolą urzędową objęto 5 kąpielisk w Olsztynie: 4 nad Jeziorem Krzywym i 1 nad Jeziorem Skanda. Stan sanitarno-porządkowy tych kąpielisk i znajdujących się przy nich plaż nie budził zastrzeżeń. Jakość wody we wszystkich kąpieliskach przed rozpoczęciem sezonu została zbadana i odpowiadała wymaganiom sanitarnym określonym w załączniku nr 1A do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli (Dz. U. Nr 86, poz. 478). W trakcie sezonu organizator olsztyńskich kąpielisk – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Olsztynie - prowadził wewnętrzne kontrole jakości wody z ww. kąpielisk zgodnie z opracowanym i zatwierdzonym przez PPIS harmonogramem.

Trzykrotnie stwierdzono brak przydatności wody do kąpeli, w związku z zakwitaniem sinic w kąpieliskach Jeziora Krzywego. Komunikaty informujące mieszkańców o zakazie kąpeli zostały umieszczone w widocznych miejscach plaży oraz przekazane do lokalnych mediów. Jakość wody kąpieliska nad jeziorem Skanda i w miejscu wykorzystywanym do kąpeli nad Jeziorem Kortowskim w całym sezonie kąpielowym odpowiadała normom sanitarnym.

Na terenie miasta skontrolowano także stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej: 225 zakładów fryzjerskich, 172 gabinety kosmetyczne, 26 zakładów fryzjersko-kosmetycznych, 9 gabinetów tatuażu i 40 gabinetów odnowy biologicznej. Za uchybienia sanitarne stwierdzone w tych obiektach nałożono na osoby odpowiedzialne 14 mandatów karnych. Wydano 4 decyzje administracyjne zobowiązujące do poprawy warunków technicznych.

Stan bazy noclegowej /hotele, pensjonaty, pokoje gościnne/ ulega systematycznej poprawie. Za niewłaściwy bieżący stan sanitarny pomieszczeń w Hotelu „Manor” w Olsztynie nałożono 2 mandaty karne i wydano 2 decyzje nakazujące przeprowadzenie działań naprawczych. W pozostałych obiektach świadczących usługi turystyczne nie stwierdzono uchybień sanitarnych.

W 2016 roku skontrolowano wybrane obiekty kulturalne takie jak Warmińsko-Mazurska Filharmonia, Obserwatorium i Planetarium Astronomiczne, kina „Helios” i „Multikino”, obiekty Miejskiego Ośrodka Kultury. W jednym obiekcie jest prowadzone postępowanie dotyczące nieszczelnej stolarki okiennej i odnowienia sufitu sali bankietowej, w pozostałych nie budził zastrzeżeń.

W ramach nadzoru sanitarnego nad środkami transportu skontrolowano: Dworzec Główny, Dworzec PKS, 6 autobusów komunikacji miejskiej, 2 tramwaje, 9 autobusów turystycznych, 9 wagonów pociągów dalekobieżnych, 14 wagonów pociągów podmiejskich i 1 tramwaj wodny Warmiabus.

Oceniono także stan sanitarny olsztyńskich cmentarzy i domów przedpogrzebowych - nie budził zastrzeżeń. Przeprowadzono kontrole wszystkich zakładów pogrzebowych, w tym 29

samochodów służących wyłącznie do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Ponadto sprawdzono warunki sanitarne podczas 7 ekshumacji wykonywanych przez te zakłady.

Nadzorem sanitarnym objęto w okresie letnim 24 place zabaw dla dzieci. W trakcie przeprowadzanych kontroli pobrano 22 próby piasku z wytypowanych piaskownic do badań parazytologicznych. W 3 piaskownicach stwierdzono obecność jaj *Toxocara*, piasek w tych piaskownicach zarządcy niezwłocznie wymienili.

W obiektach sportowych takich jak: Hala Widowiskowo-Sportowa „Urania”, Stadion OSiR przy ul. Piłsudskiego, Stadion „Warmia” przy ul. Sybiraków bieżący stan sanitarny był zachowany. Niemniej obiekty te są mocno wyeksploatowane i wymagają gruntownych remontów. Prowadzone są postępowania w celu poprawy stanu technicznego w kilku obiektach. Ze względu na złą jakość chemiczną wody tj. ponadnormatywną zawartość chloru w wodzie nieek basenowych wydano decyzję zakazującą kąpieli w basenach Hotelu „Manor”. Jakość wody w pozostałych basenach kąpielowych badana w ramach kontroli wewnętrznej zarówno pod względem mikrobiologicznym jak i fizyko-chemicznym odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

W okresie zimowym nadzorem objęto lodowiska. Uchybień sanitarnych nie stwierdzono.

W ewidencji Stacji znajduje się 89 budynków wielokondygnacyjnych wyposażonych w urządzenia zsypane. W 23 skontrolowanych obiektach stan techniczny dolnych komór zsypanych oraz bieżący stan sanitarny był zachowany.

Sekcja higieny komunalnej nadzoruje stan sanitarny zaplecza 6 szpitali, nie budził zastrzeżeń. Skontrolowano 25 obiektów świadczących całodobową lub dzienną pomoc społeczną. Uchybień sanitarnych nie stwierdzono.

Stan techniczny kontrolowanych pralni był zachowany.

W roku 2016 skontrolowano 17 stacji paliw. W obiektach tych nie stwierdzono nieprawidłowości sanitarnych.

Czysto, bez zastrzeżeń utrzymane były parkingi zlokalizowane przy drogach wyjazdowych z Olsztyna.

Kontrole 20 szaletów publicznych nie wykazały naruszenia przepisów sanitarnych.

W 2016 r. pobrano do badań 17 prób wody ciepłej użytkowej: 6 ze szpitali, 4 z DPS, 7 prób z nieek basenowych i wani z hydromasażem znajdujących się w SPA gabinetów kosmetycznych. Zanieczyszczenie wody ciepłej bakteriami *Legionella* stwierdzono w 6 obiektach. Wydano decyzje z nakazem natychmiastowej poprawy jakości wody ciepłej; uzyskano poprawę.

3. SEKCJA HIGIEY ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Zadania

- Sprawdzanie zgodności funkcjonowania przedsiębiorstw z zasadami obowiązującego prawa w zakresie nadzoru nad żywnością, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, kosmetykami.
- Podejmowanie skutecznych i spójnych działań interwencyjnych w przypadku powzięcia informacji o zagrożeniu dla zdrowia/życia konsumenta np. zgłoszenie zatrucia pokarmowego.
- Natychmiastowe podejmowanie działań w systemach wczesnego ostrzegania o produktach niebezpiecznych: RASFF i RAPEX.

- Ocena bezpieczeństwa środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.
- Graniczne kontrole sanitarne żywności pochodzenia niezwierzęcego, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością przywożonych z państw trzecich i wywożonych z terytorium Unii Europejskiej.
- Ocena realizacji wdrożonych przez przedsiębiorców systemów kontroli wewnętrznej opartych na zasadach HACCP, stosowania zasad dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej w działalności.
- Szkolenia i upowszechnianie wiedzy z zakresu bezpieczeństwa i higieny żywności w świetle zmieniającego się prawa żywnościowego.
- Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną na mocy porozumienia oraz z innymi organami.
- Informowanie i udostępnianie materiałów edukacyjnych w przypadku pojawienia się nowych zagrożeń.

Nadzorem w 2016 r. objęto 1656 obiektów żywieniowych na terenie Olsztyna.

W nadzorowanych obiektach kontrolowano przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa żywności podczas produkcji, magazynowania, transportu i obrotu (produkcję i obrót w określonym zakresie żywności pochodzenia zwierzęcego nadzoruje Inspekcja Weterynaryjna). Ponadto oceniano warunki żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego, materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością, produkty kosmetyczne oraz inne wyroby mogące mieć wpływ na zdrowie ludzi.

Ocena stanu sanitarnego zakładów dokonywana jest na podstawie jednolitych obowiązujących w kraju kryteriów. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, kontrole urzędowe w zakresie nadzoru nad żywnością przeprowadza się bez wcześniejszego uprzedzenia podmiotów.

W przypadku stwierdzenia rażących zaniedbań sanitarno-higienicznych zagrażających zdrowiu lub życiu konsumentów wydawane są decyzje o unieruchomieniu/przerwaniu działalności całego lub części zakładu /w roku 2016 r. wydano 2/.

W minionym roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał decyzję nakazującą wycofanie z obrotu handlowego suplementu diety ze względu na zawartość szkodliwego składnika tj. johimbinę powodującego skutki uboczne takie jak łęki, przyspieszone tętno, podwyższone ciśnienie krwi, arytmie serca.

Podczas kontroli zakładów produkcyjnych oceniano również oznakowanie środków spożywczych w zakresie zgodności informacji na etykietach z obowiązkami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...). W większości zakładów przedsiębiorcy stopniowo dostosowują się do obowiązujących przepisów. Nieprawidłowości stwierdzono w pojedynczych piekarniach i ciastkarniach, dotyczyły one głównie: nieuwzględnienia w wykazie składników substancji dodatkowych (polepszaczy) użytych do produkcji, braku informacji o substancjach powodujących alergię lub reakcje nietolerancji.

Szczególnym nadzorem objęta jest tzw. żywność prozdrowotna, która cieszy się coraz większym zainteresowaniem, nie tylko ze strony producentów, ale również konsumentów. Do grupy tej należą m.in. środki spożywcze wzbogacone, suplementy diety, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Przedsiębiorcy niewystarczająco realizują zadania związane z wprowadzeniem na rynek suplementów diety w tym obowiązującego w Polsce systemu notyfikacji, sprzedaż internetowa, reklama/prezentacja tych wyrobów jako produkty lecznicze. Zastrzeżenia dotyczą także oznakowania suplementów diety. Etykieta nie może wprowadzać w błąd konsumenta i deklarować np. właściwości leczniczych,

zapobiegawczych, uzdrawiających itp. Nierzetelna informacja o produkcie może powodować niekorzystne konsekwencje zdrowotne. W 2016 r. zakwestionowano 3 suplementy diety z uwagi na nieprawidłowe znakowanie.

Istotnym tematem realizowanym w 2016 r. było funkcjonowanie zasady tzw. traceability czyli systemu pozwalającego na identyfikację dostawców i odbiorców żywności. Podczas kontroli zakładów szczegółowo analizowano dokumentację towarzyszącą dostawom tj. faktury VAT, handlowe dokumenty identyfikacyjne, dokumenty WZ oraz oznakowanie produktów. Podsumowując można stwierdzić, że zakłady obrotu, produkcyjne i inne posiadają systemy umożliwiające identyfikować żywność, ale w części wymagają one dopracowania głównie w zakresie zidentyfikowania konkretnych partii danego produktu, co jest istotne przy podejmowaniu sprawnych i skutecznych działań w przypadkach zawiadomień RASFF.

Najczęściej występujące nieprawidłowości odnotowywane w skontrolowanych zakładach to: niezachowanie należytego stanu sanitarno-technicznego w zakresie bieżącej czystości sprzętu, urządzeń, pomieszczeń oraz terenu przynależnego do zakładu; brak środków myjących/dezynfekujących do utrzymania prawidłowej higieny pracowników (mydło w płynie, ręczniki jednorazowego użytku); brak opracowanych procedur GHP/GMP oraz rejestrów z nich wynikających; brak możliwości identyfikacji składników/półproduktów/potrav własnych; nieprawidłowo prowadzone procesy technologiczne itp. Za stwierdzone rażące nieprawidłowości nałożono 115 mandatów karnych na kwotę 30 tysięcy złotych na sprawców wykroczeń przeciwko zdrowiu lub życiu konsumentów.

W większości zakładów właściciele przeprowadzają prace modernizacyjne w sposób systematyczny, dzięki czemu poprawiają warunki higieniczno-zdrowotne w obszarze magazynowania żywności, obróbki wstępnej, stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia, funkcjonalności pomieszczeń, itp.

Ważnym narzędziem w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności jest realizacja w sposób elastyczny procedur opartych na zasadach systemu HACCP, stosowania zasad dobrej praktyki higienicznej - GHP, dobrej praktyki produkcyjnej - GMP. Jest to jeden z głównych obszarów kontroli wewnętrznej/ działań producentów, zapewniający zachowanie standardów higieniczno-sanitarnych podczas produkcji i obrotu żywności.

Ocenę jakości zdrowotnej środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością przeprowadzono w ramach: urzędowej kontroli żywności, monitoringu, granicznej kontroli importowanych i eksportowanych towarów.

Próby poddawane są badaniom laboratoryjnym zgodnie z „Harmonogramem rocznym poboru prób”. Wykonuje się badania środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością producentów krajowych (z zakładów produkcji i obrotu), pochodzące z krajów UE i w ramach importu lub eksportu. Ponadto badania żywności lub tzw. próby czystościowe wykonuje się w przypadku działań interwencyjnych, takich jak zatrucie pokarmowe.

W 2016 roku zbadano 237 prób środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Zakwestionowano 14 prób (6% zbadanych próbek) ze względu na: nieprawidłowe znakowanie, zmianę cech organoleptycznych, obecność wskaźników świadczących o nieprawidłowym stosowaniu antybiotyków.

Niezależnie i poza planem pobrano do badań laboratoryjnych 18 próbek wymazów sanitarnych z naczyń, sprzętu i rąk pracowników podczas dochodzenia epidemiologicznego w obiektach, w którym podejrzewano zatrucia pokarmowe. Zakwestionowano wszystkie pobrane wymazy ze względu na ponadnormatywną ilość bakterii oraz obecność bakterii z grupy coli.

Inspekcja uczestniczy w pracach sieci:

- Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnienia Zwierząt (RASFF - Rapid Alert System for Food and Feed),
- Wspólnotowego Systemu Szybkiego Informowania (RAPEX) - najczęściej dotyczy kosmetyków itp. produktów przeznaczonych dla konsumentów, z wyjątkiem środków farmaceutycznych, niektórych wyrobów medycznych, żywności i pasz.

Systemy te są ustanowione przez prawodawstwo wspólnotowe i służą do szybkiej wymiany informacji między państwami członkowskimi a Komisją na temat środków i działań dotyczących produktów stanowiących poważne zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa konsumentów.

W 2016 r. w ramach systemu RASFF podjęto działania na podstawie 53 powiadomień, Prowadzone działania dotyczyły głównie żywności w związku ze stwierdzeniem m.in: niezadeklarowanych substancji w suplementach diety; zanieczyszczenia żywności ciałami obcymi, zanieczyszczenia produktów bakteriami chorobotwórczymi, stwierdzenie w składzie produktu substancji alergennych niezadeklarowanych na opakowaniu produktu, itp.

Otrzymano również zawiadomienia dotyczące materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością tj. przekroczenia dopuszczalnego limitu migracji kobaltu i kadmu w ceramicznych zestawach śniadaniowych oraz w związku ze stwierdzeniem migracji kadmu oraz ołowiu z obszaru obrzeża kubka, czy też szklanek z dekoracją.

Państwowa Inspekcja Sanitarna zajmuje się też oceną jakości żywienia. Pod pojęciem żywienia zbiorowego należy rozumieć organizację żywienia pozadomowego większych grup ludności. Głównym celem żywienia zbiorowego jest zaspokajanie potrzeb żywieniowych poszczególnych grup społeczeństwa, np. w placówkach służby zdrowia, zakładach karnych, przedszkolach, żłobkach itp.

Nieracjonalne, niezbilansowane żywienie oraz niewłaściwa jakość zdrowotna spożywanej żywności mogą w mniejszym lub większym stopniu stać się przyczyną wielu chorób i odchyłeń w stanie zdrowia.

W 2016 roku kontynuowano działania mające na celu wdrażanie zaleceń rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Podczas kontroli kompleksowych zakładów żywienia zamkniętego w jednostkach systemu oświaty, wspólnie z personelem stołówek analizowano powyższe zagadnienie. Przeprowadzono ocenę jakościową planowanych jadłospisów w 7 stołówkach szkolnych, 3 stołówkach przedszkolnych oraz 3 stołówkach w żłobkach. Zastrzeżenia odnotowano w: 1 stołówce szkolnej oraz 1 stołówce przedszkolnej.

Ocenę jadłospisu przeprowadzono również w jednym ze szpitali na terenie Olsztyna. Stwierdzono poprawę żywienia w porównaniu z rokiem 2015.

Miniony rok można podsumować stwierdzeniem, że personel zajmujący się żywieniem w skontrolowanych placówkach wykazywał duże zainteresowanie zagadnieniami związanymi z racjonalnym żywieniem.

Pracownicy PSSE przeprowadzają także kontrole graniczne jakości zdrowotnej żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W roku 2016 w Olsztynie przeprowadzono tylko kontrole graniczne importowanej żywności (chrupki ukraińskie).

Ścisłe współpracowano z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Olsztynie. W sytuacjach, gdy stwierdzano nieprawidłowości przesyłano informacje do wykorzystania służbowego. W związku z możliwością rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń na terytorium RP wzmożono działania w zakresie kontroli na targowiskach, halach targowych

itp. Wspólnie z przedstawicielami Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Olsztynie przeprowadzono 12 kontroli, głównie targowisk.

Dodatkową działalnością sekcji było poradnictwo podczas sezonu grzybowego. Pracownicy udzielili porad około 15 osobom. Niezależnie, podczas bieżących kontroli zakładów oraz w trakcie wizyt grzybiarzy, informowano o doświadczeniach bezpiecznego grzybobrania oraz zasad wprowadzania do obrotu grzybów świeżych i suszonych.

4. SEKCJA HIGIENY PRACY

Zadania

- Nadzór nad przestrzeganiem przez pracodawców przepisów z zakresu higienicznych warunków pracy i ocena narażenia zawodowego występującego na stanowiskach pracy.
- Wykonywanie działalności profilaktycznej zmierzającej do zapobiegania chorobom zawodowym oraz ochrony zdrowia zatrudnionych przed wpływem czynników szkodliwych lub uciążliwych.
- Kontrola przestrzegania przez pracodawców przepisów i zasad bhp podczas usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest w ramach realizacji programu- „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.
- Kontrola w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych pod kątem przestrzegania zakazu stosowania substancji czynnych, które nie mogą wchodzić w skład produktów biobójczych, zgodnie z decyzjami Komisji Europejskiej.
- Nadzór nad przestrzeganiem przez podmioty wprowadzające do obrotu prekursorzy kategorii 2 i 3 obowiązków wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
- Kontrola w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania w działalności zawodowej substancji i preparatów chemicznych zgodnie z rozporządzeniem WE 1907/2006 –REACH i CLP.
- Kontrola w zakresie wprowadzania do obrotu detergentów i środków powierzchniowo-czynnych zgodnie z wymaganiami zawartymi w rozporządzeniach Komisji Europejskiej.
- Kontrola przestrzegania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub produktów, co do których zachodzi podejrzenie, że są środkami zastępczymi.
- Rozpowszechnianie zdrowego stylu życia w miejscu pracy.

Na terenie Olsztyna w ewidencji sekcji znajdują się 354 zakłady pracy zatrudniające 25415 pracowników. W 2016 r. skontrolowano 59 zakładów, zatrudniających 9193 pracowników i przeprowadzono 70 kontroli. Są to przedsiębiorstwa prowadzące różnorodną działalność: produkcja pieczywa i wyrobów cukierniczych, produkcja i naprawa opon, dętek, sprzedaż i produkcja chemii gospodarczej i innych chemikaliów, produkcja betonu, wyrób nagrobków, produkcja agregatów prądotwórczych oraz zbiorników dla przemysłu spożywczego, inne świadczące szeroko rozumiane usługi w tym poligraficzne, ślusarskie, budowlane, transportowe, zakłady lecznicze oraz obiekty rekreacyjne (baseny). Zakres kontroli obejmował:

- warunki pracy, w tym właściwe zorganizowanie stanowisk pracy i zaplecza socjalno-sanitarnego,
- bieżący stan higieniczno-sanitarny,
- nadzór nad stosowaniem w działalności zawodowej i wprowadzaniem do obrotu substancji i mieszanin chemicznych,

- ocenę i weryfikację narażenia pracowników na czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy w tym czynniki biologiczne oraz stopień ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki,
- nadzór nad stanem zdrowia pracowników zatrudnionych w zakładach, gdzie występują substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- nadzór nad dystrybucją i stosowaniem w działalności zawodowej prekursorów narkotyków grupy 2 i 3,
- warunki pracy i ocenę narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach produkujących artykuły spożywcze,
- warunki pracy pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników chemicznych i biologicznych w podmiotach leczniczych.

Ważnym aspektem nadzoru nad warunkami pracy jest przestrzeganie terminów przeprowadzania stosownych badań laboratoryjnych przez przedsiębiorcę w zakładzie. W 2016 r. w trakcie sprawowanego nadzoru bieżącego w części kontrolowanych zakładów stwierdzono brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych, w związku z tym wydano 22 decyzje administracyjne nakazujące podmiotom przeprowadzenie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy (w 3 zakładach wystąpiły przekroczenie normatywów higienicznych tj. hałasu, czynników chemicznych i pyłu).

Na terenie Olsztyna znajduje się 19 zakładów o szczególnym zagrożeniu. Do kategorii tej zalicza się zakłady, w których występują czynniki rakotwórcze oraz z przekroczeniem hałasu > 5 krotności NDN. W 2016 roku przeprowadzono kontrole w 5 zakładach pracy. Uchybienia stwierdzono w 3 zakładach, w związku z powyższym wdrożono postępowanie administracyjne, zobowiązując pracodawców do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Ponadto w minionym roku przeprowadzono 40 kontrole w podmiotach wprowadzających do obrotu i stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących nadzoru nad chemikaliami. W większości skontrolowanych zakładów uchybienia dotyczyły niepełnej oceny ryzyka zawodowego, w związku z powyższym w 22 wdrożono postępowanie administracyjne.

Kontrole sanitarne odbyły się także w 2 firmach wprowadzających do obrotu produkty biobójcze i 10 stosujących produkty biobójcze. W 3 zakładach stwierdzono naruszenie przepisów w zakresie produktów biobójczych.

Na terenie Olsztyna funkcjonuje 8 podmiotów zajmujących się wprowadzaniem do obrotu prekursorów narkotykowych kat. 2 i kat. 3 oraz 11 podmiotów stosujących te prekursory. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 2 kontrole w przedsiębiorstwach stosujących prekursory narkotykowe oraz 3 kontrole w przedsiębiorstwach wprowadzających do obrotu. Usterek nie stwierdzono.

Jednym z zadań realizowanych w 2016 roku była ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w podmiotach leczniczych. Przeprowadzono kontrole w 11 podmiotach leczniczych. W wyniku podjętych czynności stwierdzono w 5 przypadkach niezgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi.

Kolejnym zagadnieniem problemowym była kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach produkujących artykuły spożywcze. W ramach tego zagadnienia kontrole poddano 4 zakłady zajmujące się produkcją pieczywa i wyrobów cukierniczych na terenie miasta Olsztyn. W 3 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości, w wyniku czego wszczęto postępowanie administracyjne.

W 2016 r. przeprowadzono 20 postępowań w sprawie chorób zawodowych, uznano chorobę zawodową w 5 przypadkach /przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat oraz borelioza/.

Do naszego zakresu działania należy też kontrola przestrzegania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych. Podejmowano czynności kontrolne w Sklepie mieszczącym się w Olsztynie przy ul. Jagiellońskiej 21, w związku z wystąpieniem nagłych zachorowań młodych ludzi z objawami zatrucia po zażyciu środków zastępczych. Zatrucie tego rodzaju substancjami może okazać się niebezpieczne dla życia i zdrowia ludzkiego, ponieważ z uwagi na brak informacji o składzie produktu nie jest możliwe jednoznaczne ustalenie sposobu właściwego leczenia osoby, która trafia do placówki medycznej. W wyniku analiz laboratoryjnych zabezpieczonych produktów stwierdzono, że oferowane do sprzedaży w ww. sklepie wyroby zawierały następujące substancje: 3 CMC, 4 CMC, MDMB-Chmicha, 4-metylobufedron. Budowa oraz właściwości psychoaktywne wymienionych substancji pozwalają na zakwalifikowanie ich jako środki zastępcze tzw. dopalacze lub narkotyki projektowane zgodnie z ustawą z dnia 25 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Ponadto substancje 3 CMC, 4 CMC oraz MDMB-Chmicha znajdują się rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 24 sierpnia 2016 r. w sprawie wykazu nowych substancji psychoaktywnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1393).

Mając na względzie zabezpieczenie zdrowia i życia ludzi, wdrożono postępowanie administracyjne - wydano decyzje nakazujące wstrzymanie wprowadzania do obrotu produktów o ujawnionych w toku kontroli nazwach, nakazujące zaprzestania prowadzenia działalności przez podmiot gospodarczy, zatrzymujące produkty na czas niezbędny do usunięcia zagrożenia oraz o ich zniszczeniu po przeprowadzonych badaniach, które potwierdziły, że są to środki zastępcze. Nałożono 5 kar pieniężnych w łącznej kwocie 110 000 zł.

5. SEKCJA HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

Zadania

- Nadzór nad warunkami do utrzymania higieny w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych.
- Nadzór nad warunkami do utrzymania higieny w żłobkach i klubach dziecięcych.
- Nadzór w celu zapobiegania wszelkim zagrożeniom fizycznym, chemicznym i biologicznym wynikającym ze specyfiki pracy ucznia we wszystkich typach szkół, ze zwróceniem szczególnej uwagi na:
 - ocenę zgodności mebli szkolnych z Polską Normą oraz dostosowanie mebli (stoły i krzesła) do wzrostu uczniów,
 - ocenę tygodniowego rozkładu zajęć uczniów,
 - prawidłowe oświetlenie stanowiska pracy ucznia,
 - warunki organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą,
 - gospodarkę substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach,
 - warunki do prawidłowej organizacji zajęć wychowania fizycznego.
- Nadzór nad placówkami wypoczynku zimowego oraz letniego dzieci i młodzieży.

Na terenie Olsztyna zarejestrowane są ogółem 443 placówki oświatowo - wychowawcze, w tym:

- placówki stałe – 241 (w tym zespoły),
- obiekty sezonowe – 202 turnusy wypoczynku zimowego i letniego.

Skontrolowano 274 placówki na terenie Olsztyna, w tym 59 sezonowych (wypoczynek).

Warunki pracy ucznia w szkole mają wpływ na jego zdrowie i rezultaty nauczania - uczenia się, dlatego szkoła powinna stworzyć prawidłowe warunki i odpowiednią organizację pracy ucznia. Zadaniem naszym jest nadzór nad higieną procesów nauczania.

Podczas przeprowadzonych w roku sprawozdawczym kontroli stwierdzono nieprawidłowości techniczno-sanitarne w około 10% nadzorowanych placówek stałych. Stan sanitarno-techniczny placówek ulega ciągłej poprawie. Gmina Olsztyn jak i niepubliczne organa prowadzące dokonują remontów bieżących i kapitalnych. Pomimo uzyskania wielu sukcesów w tym obszarze, występuje w dalszym ciągu konieczność poprawy w niektórych placówkach m.in. pomieszczeń do nauki, sanitariatów, korytarzy szkolnych, zapewnienia właściwych parametrów oświetlenia sztucznego pomieszczeń do nauki, właściwej nawierzchni boisk i placów rekreacyjnych.

Ocenie naszej podlega również rozkład zajęć uczniów, dostosowanie mebli (stoły, krzesła) do wzrostu dziecka oraz oświetlenie stanowiska pracy.

O prawidłowej konstrukcji tygodniowego rozkładu zajęć ucznia decyduje zasada równomiernego rozłożenia zajęć lekcyjnych w ciągu tygodnia nauki. Na ocenę składa się czas rozpoczynania zajęć lekcyjnych oraz różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy dniami tygodnia. W obu przypadkach zalecane jest, aby ta różnica nie była większa niż 1 godzina. Nieprawidłowości stwierdzono w 3 szkołach, wdrożono postępowanie administracyjne. W Olsztynie 17 szkół pracuje w systemie zmianowym.

Wielogodzinne przebywanie uczniów w szkole wymaga zapewnienia im odpowiedniego stanowiska pracy. Dla każdego ucznia o określonym wzroście i określonej wysokości podkolanowej powinno być dostosowane odpowiednie krzesło i stół.

Prawidłowość dostosowania mebli do wzrostu uczniów ocenia się na podstawie Polskiej Normy. Co roku ocenie poddaje się ok. 15-20% stanowisk pracy przedszkolaka/ucznia. Badaniom podlegają uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych oraz dzieci przedszkolne. Dostosowanie mebli do wzrostu dzieci utrzymuje się na stałym, dość dobrym poziomie. Odsetek stwierdzonych nieprawidłowych stanowisk w placówkach miasta Olsztyna w 2016 r. wynosi ok. 6,4%, w ciągu roku we wszystkich uzyskano poprawę.

Oświetlenie pomieszczeń szkolnych powinno zapewnić wygodę widzenia, czyli zdolność rozróżniania szczegółów bez nadmiernego zmęczenia wzroku, umożliwić sprawne czytanie, pisanie. Zgodnie z zaleceniami Polskiej Normy natężenie oświetlenia sztucznego w polu zadania na płaszczyźnie ławki powinno wynosić co najmniej 300 lx, w polu zadania na płaszczyźnie tablicy co najmniej 500 lx. Bardzo ważne jest również unikanie efektu olśnienia. Szczególnie istotne jest to w przypadku oświetlania stanowisk z komputerami. Analiza przeprowadzonej oceny natężenia oświetlenia sztucznego w placówkach oświatowo-wychowawczych (głównie przedszkola i szkoły) wskazuje na konieczność ciągłego monitorowania tego czynnika w salach zajęć dla dzieci. Należy również stwierdzić, że szkoły posiadają obecnie dość dobre oświetlenie na płaszczyźnie stołów uczniowskich, natomiast więcej problemów stwarza oświetlenie tablic. W 2016 r. uzyskano poprawę oświetlenia sztucznego w 1 szkole. W wyniku przeprowadzonych badań prowadzone jest postępowanie administracyjne na poprawę oświetlenia sztucznego w 9 szkołach i przedszkolach w Olsztynie.

Dodatkowym kryterium dotyczącym ergonomii pracy ucznia była ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów. Ocenie poddano 515 uczniów i ich tornistrów. Badania wykazały, że w szkole miejskiej tzw. „niska norma” czyli ciężar tornistra nie przekraczający 10% wagi ciała w dniu przeprowadzania badań była zapewniona dla 65% uczniów, natomiast „wysoka norma”, czyli ciężar tornistra nie przekraczający 15% wagi ciała – dla 97 % uczniów.

We wszystkich placówkach szkolnych Olsztyna zapewniono opiekę pielęgniarską, ale w 14 szkołach jest ona jednak tylko doraźna. W przedszkolach przepisy nie przewidują funkcjonowania gabinetów.

Jednym z problemów higieniczno-zdrowotnych zgłaszanych przez rodziców oraz dyrektorów szkół i przedszkoli jest wszawica. W 2016 r. otrzymano łącznie 18 zgłoszeń przypadków wszawicy w szkole i przedszkolu, w tym 15 na terenie Olsztyna. Przeprowadzono rozmowy/szkolenia z dyrektorami a także z uczniami placówek na temat możliwości i sposobu postępowania w tym przypadku, profilaktyki. Na stronie internetowej tut. urzędu umieszczono materiały instruktażowe z tego tematu. Działania higieniczne przeciw wszawicy winny być podjęte przez rodziców, opiekunów lub placówki, w których przebywają dzieci kierując się dobrem dziecka chorego i innych dzieci uczęszczających do szkoły.

Prowadzony jest też nadzór nad gospodarką substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach.

Pracownicy Inspekcji oceniali także warunki do prowadzenia zajęć wychowanie fizyczne w placówkach. Wychowanie fizyczne to wszelkie działania mające na celu przygotowanie jednostki do zbiorowego życia: kształtowanie sprawności fizycznej, kształtowanie umiejętności ruchowych, zdobywanie wiedzy o zdrowiu, kształtowanie postaw prospołecznych. Do pełnej realizacji programu wychowania fizycznego niezbędne jest zaplecze sportowe. W naszej ocenie na terenie powiatu olsztyńskiego tylko 47% szkół posiada w pełni wystarczające warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, w tym 61% szkół podstawowych, 75% gimnazjów, 33% samodzielnych szkół ponadgimnazjalnych i 67% zespołów szkół.

Państwowa Inspekcja Sanitarna dbała również o stan bezpieczeństwa podczas wypoczynku dzieci i młodzieży. Na terenie Olsztyna w 2016 r. organizatorzy zgłosili 202 turnusy. PSSE skontrolowała 59 turnusów, na których wypoczywało 2215 dzieci. Nieprawidłowości stwierdzono w 2 przypadkach, wobec winnych zaniedbań zastosowano sankcje karne.

IV. SEKCJA ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ma na celu zapewnienie na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego oraz planowania i realizacji inwestycji właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach w taki sposób, aby w trakcie eksploatacji tych obiektów nie powodowały one zagrożeń i uciążliwości dla zdrowia ludzi.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie dokonywał uzgodnień dotyczących zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków przestrzennych, opiniował projekty ww. dokumentów wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Ponadto zajmował stanowiska w toku postępowań dotyczących oceny oddziaływania przedsięwzięć kwalifikowanych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przez właściwy organ, o konieczności lub braku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. W procesie inwestycyjnym, na etapie projektowania obiektów budowlanych lub ich części, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie uzgadniał projekty budowlane i technologiczne inwestycji. Następnie uczestniczył w dopuszczeniu do użytkowania w zakresie spełnienia wymogów higieniczno-sanitarnych.

W 2016 r. w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 379 stanowisk dla spraw dotyczących terenu miasta Olsztyna, przeprowadzono 147 kontroli.

V. SEKCJA PROMOCJI ZDROWIA I OŚWIATY ZDROWOTNEJ

1. Zadania

- Inicjowanie, organizowanie, prowadzenie oraz koordynacja i nadzór nad działalnością oświatowo-zdrowotną w podległych placówkach ze szczególnym uwzględnieniem edukacyjnych programów o tematyce zdrowotnej proponowanych przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Olsztynie.
- Współpraca z władzami lokalnymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej.

Realizacja programów na terenie miasta Olsztyna

Program edukacyjny pt. „Trzymaj Formę!” realizowany metodą projektu.

Program ma na celu edukację w zakresie trwałego kształtowania nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin przez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, opierając się na odpowiedzialności indywidualnej i wolnym wyborze jednostki.

Był kierowany do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, ich rodziców i nauczycieli. Zrealizowało go 10 szkół podstawowych oraz 11 gimnazjów. Jego realizacja odbywała się w czasie trwania zajęć lekcyjnych oraz pozalekcyjnych wykraczających poza podstawę programową. Uczniowie układali jadłospisy, obliczali BMI, oceniali własną aktywność fizyczną i styl życia, wykonywali prace plastyczne, prezentacje multimedialne, przygotowywali potrawy: sałatki, surówki, kanapki, uczestniczyli w wykładach, pogadankach, prelekcjach, debatach prozdrowotnych, zawodach sportowych, rajdach pieszych i rowerowych, wyjazdach na basen, lodowisko. Rodziców informowano o realizacji programu podczas ogólnych zebrań w szkole lub w poszczególnych klasach, w trakcie imprez prozdrowotnych oraz za pośrednictwem strony internetowej szkoły. Wielu z nich aktywnie uczestniczyło w realizacji programu wspierając zaplanowane działania m.in. rzeczowo i finansowo.

Promowanie idei zdrowego stylu życia jest ważnym elementem edukacji prozdrowotnej. W szkołach realizujących program po raz pierwszy pojawiło się wiele pomysłów dotyczących dalszej realizacji programu, udoskonalenia prowadzonych działań oraz rozszerzenia zasięgu jego oddziaływania. Z kolei w szkołach, które realizowały program przez kolejny rok szkolny zaobserwowano korzystne zmiany w sposobie odżywiania się uczniów. Uczniowie chętniej sięgają po kanapki, jogurty i owoce. Koordynatorzy oceniają program pozytywnie i są przekonani, że powinien być kontynuowany w przyszłym roku szkolnym, dlatego liczba szkół realizujących program w roku 2016/2017 zwiększyła się.

Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych.

Celem programu jest zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat szkodliwego wpływu substancji psychoaktywnych na organizm człowieka.

Działania kierowane były do uczniów, rodziców, nauczycieli, pracowników/opiekunów w placówkach letniego wypoczynku oraz ogółu społeczeństwa m.in. podczas imprez prozdrowotnych. Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w 78 placówkach nauczania i wychowania oraz placówkach służby zdrowia w Olsztynie. Objęto nimi 5236 osób.

W ramach przeciwdziałania uzależnieniom w 5 szkołach ponadgimnazjalnych realizowano program edukacyjny pt. „ARS, czyli jak dbać o miłość”.

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce.

Celem jest zmniejszenie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy poprzez zwiększenie odsetka osób, które nigdy nie wypaliły żadnego papierosa.

Odbiorcami programu są:

- dzieci z najmłodszej grupy wiekowej - grupa docelowa 8-10 lat,
- dzieci, które nie eksperymentują z papierosami - grupa docelowa 13-15-lat,
- osoby wchodzące w dorosłe życie – grupa docelowa 20-29 lat.

Ogółem programem objęto 6383 osób.

Program Przedszkolnej Edukacji Antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”.

Cele główne programu to:

- wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy;
- zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń.

Cele szczegółowe:

- wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych źródeł dymów,
- wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych dymów, „wydobycie” dymu papierosowego,
- zwiększenie wrażliwości dzieci na szkodliwość dymu papierosowego,
- zwiększenie wiedzy na temat skutków palenia papierosów,
- zwiększenie wrażliwości dzieci na miejsca, w których mogą być narażone na dym.

Program był kierowany do rodziców i dzieci 5-6 letnich w przedszkolach oraz nauczycieli.

Realizowano w 24 przedszkolach w Olsztynie, programem objęto 1280 dzieci i ich rodziców. Dzieci nauczyły się, jak sobie radzić w sytuacjach, gdy osoby dorosłe palą w ich obecności, podniosły poziom wiedzy z zakresu szkodliwości dymu oraz biernego palenia na ich zdrowie, deklarowały, że jako osoby dorosłe nie będą paliły papierosów. Bardzo chętnie śpiewały piosenkę o Dinusiu – maskotce programu, robiły własne znaki zakazu palenia. W trakcie zajęć opowiadały o swoich spostrzeżeniach związanych z paleniem papierosów przez osoby dorosłe np.: sąsiadów, rodziców, starsze rodzeństwo. Rodzice chętnie brali czynny udział w realizacji programu, deklarując nie narażać dzieci na bierne palenie. Realizatorzy i uczestnicy ocenili program pozytywnie.

Program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”.

Celem programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Program pilotażowy skierowany jest do uczniów kl. IV szkół podstawowych w Olsztynie oraz ich rodziców, do którego przystąpiło 10 szkół.

Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

Cel programu: Ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV.

Program był kierowany do szerokiej grupy odbiorców w tym głównie osób dorosłych, młodzieży oraz pracowników służby zdrowia.

Tematyka wzbudzała zainteresowanie szczególnie w grupie młodzieży tym bardziej, że podczas prowadzonych działań edukacyjnych uwzględniana była również tematyka dotycząca innych chorób przenoszonych drogą płciową oraz profilaktyka wzw typu B i C.

Ogółem działaniami objęto 1098 osób.

Realizowano także ogólnopolskie kampanie edukacyjne/akcje profilaktyczne:

- „Jeden test. Dwa życia. Zrób test na HIV. Dla siebie i swojego dziecka” kierowana przede wszystkim do lekarzy ginekologów oraz lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarek i położnych, a przez te grupy zawodowe – do ogółu społeczeństwa,
- „HIVokryzja. Wyleczmy się” kierowana do ogółu społeczeństwa, a w szczególności do osób zdrowych,
- „Mój Walenty jest the best, idzie ze mną zrobić test” kierowana do osób młodych, ale pełnoletnich zachęcająca do wykonania testu w kierunku HIV,

Akcja „Moje dziecko idzie do szkoły”.

Cel główny programu to:

Ukształtowanie prawidłowych nawyków i umiejętności prozdrowotnych uczniów.

Cele szczegółowe:

- podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia,
- uświadomienie rodzicom ich roli w kształtowaniu prawidłowych nawyków prozdrowotnych dzieci,
- przekonanie rodziców o słuszności działań profilaktycznych podejmowanych w szkole i w domu.

Program był kierowany do rodziców i uczniów kl. I szkół podstawowych. Zrealizowało go 6 szkół podstawowych w Olsztynie. Ogółem działaniami objęto 1196 osób.

Realizacja programu przebiegała zgodnie z jego założeniami. Rodzice i dzieci czynnie uczestniczyli w zajęciach. Według realizatorów program jest godny uwagi – wspomaga nauczycieli i rodziców w prawidłowej opiece nad dzieckiem i jego nauce oraz kształtowaniu nawyków zdrowego stylu życia. Treści programowe przyczyniły się do wzbogacenia i usystematyzowania nabytych wcześniej oraz w trakcie realizacji programu przez uczniów wiadomości i umiejętności. Uczniowie znają zasady higieny pracy, wiedzą, na czym polega prawidłowe żywienie i jak należy dbać o higienę przygotowywania posiłków.

Światowy Dzień Zdrowia – pod hasłem „Pokonaj cukrzyce”.

Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w placówkach nauczania i wychowania oraz placówkach służby zdrowia w Olsztynie. Ogółem akcją objęto 516 osób.

Zimowy i letni wypoczynek

Cel akcji to:

Zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży z zakresu zasad bezpieczeństwa podczas wypoczynku (tematyka: grypa, zatrucia pokarmowe, wścieklizna, choroby przenoszone przez kleszcze, bąblowica, wszawica, dopalacze, profilaktyka HIV/AIDS, Barszcz Sosnowskiego, skutki zdrowotne wynikające z nadmiernego promieniowania ultrafioletowego i inne w zależności od potrzeb).

Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w 41 placówkach letniego wypoczynku, 8 placówkach zimowego wypoczynku oraz 19 dyżurujących przedszkolach w Olsztynie. Ogółem działaniami objęto 3338 osób.

Profilaktyka grypy.

Cel akcji:

Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat zapobiegania grypie sezonowej i antybiotykoodporności poprzez zamieszczenie informacji na temat grypy na stronach internetowych, prowadzenie rozmów informacyjnych z przedstawicielami szkół i organizatorów wypoczynku, prowadzenie spotkań edukacyjnych .

Przeciwdziałanie wszawicy.

Cel akcji:

Zwiększenie świadomości na temat profilaktyki wszawicy oraz ograniczenie jej rozprzestrzeniania.

Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w 36 placówkach nauczania i wychowania w Olsztynie. Działania kierowane były głównie do dzieci w przedszkolach, nauczycieli, uczestników zimowego wypoczynku.

Popularyzacja zapisów Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem.

Cel akcji:

Zapobieganie zachorowaniom na nowotwory złośliwe.

Działania kierowane były głównie do nauczycieli, pielęgniarek medycyny szkolnej, dzieci oraz innych osób zainteresowanych.

Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w 52 placówkach. Ogółem działaniami objęto 145 osób.

VI. ZADANIA DLA PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ NA 2017 ROK.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie w 2017 r. będzie realizował zadania statutowe i pozastatutowe w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku oraz zapobiegania powstawaniu chorób, w tym zakaźnych, społecznych (cywilizacyjnych) i zawodowych.